

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Bevraging erkende metaaldetectoristen

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

COLOFON

TITEL

Bevraging erkende metaaldetectoristen

REEKS

Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed nr. 104

AUTEUR

Frank Carpentier

JAAR VAN UITGAVE

2018

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed Wetenschappelijke
instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Omgeving
Published by the Flanders Heritage Agency Scientific Institution of the
Flemish Government, policy area Environment

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Sonja Vanblaere

OMSLAGILLUSTRATIE

Opgraving in Peer.
Copyright Onroerend Erfgoed

agentschap Onroerend Erfgoed
Havenlaan 88 bus 5
1000 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroerenderfgoed.be
www.onroerenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Modellicentie Gratis Hergebruik v1.0.
This work is licensed under the Free Open Data Licence v1.0.

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

ISSN 1371-4678
D/2018/3241/302

////////////////////////////////////

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
2	METHODOLOGIE	6
2.1	OPMAAK.....	7
2.2	PRIVACY.....	9
3	RESULTATEN	9
3.1	RESPONS.....	10
3.2	ZOEKGEDRAG	10
3.3	MELDINGSGEDRAG	14
3.4	ORGANISATIENIVEAU.....	18
3.5	TEVREDENHEID	20
3.6	VERTEGENWOORDIGING	21
3.7	SUGGESTIES.....	22
4	CONCLUSIES	23

1 INLEIDING

Sinds de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 wordt het werkveld gedefinieerd door een aantal actoren met elk een vast omschreven rol, rechten en plichten. Van deze actoren zijn de erkende metaaldetectoristen veruit het meest talrijk.¹ Dit is deels te verklaren doordat deze groep in tegenstelling tot andere actoren hoofdzakelijk uit hobbyisten en amateurs bestaat. De erkenningsvoorwaarden en -procedure werden om die reden dan ook bewust laagdrempelig gehouden, wat een bijkomende reden kan zijn voor de instroom.

Eens een erkenning wordt toegekend, blijft deze permanent geldig tenzij de erkende metaaldetectorist niet (langer) aan de erkenningsvoorwaarden of opvolgingsvoorwaarden voldoet of zelf te kennen geeft de erkenning te willen stopzetten.² In tegenstelling tot erkende archeologen is er geen automatische intrekking voorzien na een periode van inactiviteit en er is evenmin een incentive voorzien voor de gestopte erkende metaaldetectoristen die de intrekking vraagt. Hierdoor ontstaat een aandeel permanent inactieve erkende metaaldetectoristen (de zogenaamde “slapende erkenningen”) en blijft het totaal aantal erkende metaaldetectoristen virtueel toenemen.

Hoewel er ook erkende metaaldetectoristen zijn die op regelmatige basis betrokken worden bij archeologisch (voor)onderzoek of een erkenning hebben aangevraagd omdat ze beroepshalve (bijv. het opsporen van oorlogsmunitie) vaak met archeologie in contact komen, blijft hun aandeel beperkt. Er is weinig vraag naar commercieel actieve erkende metaaldetectoristen; erkende archeologen zijn immers zelf van rechtswege erkend als metaaldetectorist en voeren indien nodig metaaldetectieonderzoek eerder in eigen beheer uit.³ Omdat deze invulling aanzienlijk verschilt van het overgrote merendeel van de erkende metaaldetectoristen werden de van rechtswege erkende metaaldetectoristen niet bevraagd.

In schril contrast met hun numerieke overwicht staat de karige contextuele informatie die beschikbaar is over de handelingen van erkende metaaldetectoristen. De enige structurele kennisbronnen waarover het agentschap beschikt, zijn erkenningsaanvragen en metaaldetectievondstenmeldingen. Minder frequent voorkomend is de vermelding van een erkende metaaldetectorist in de rapportage van een archeologische opgraving of de melding via interne of externe bron dat een erkende metaaldetectorist de regelgeving niet naleeft.

Dit gebrek aan contextuele kennis leidde er meer dan eens toe dat beleids- en opiniemakers in hun analyses causale verbanden legden louter op basis van correlaties tussen de weinige beschikbare gegevens. Zo werd het lage aantal meldingen tegenover het hoge aantal erkenningen geplaatst zonder begrip van bijv. variabiliteit in activiteit en succesratio of werden provinciale verschillen in meldingen en erkenningen vergeleken zonder rekening te houden met de mobiliteit van erkende metaaldetectoristen.

De erkende metaaldetectoristen beschikken als enige actor niet over een representatief overkoepelend orgaan dat namens (en in het belang van) de erkende metaaldetectoristen kan communiceren, in debat gaan of overleggen met beleids- en opiniemakers, de koepelorganisaties van

¹ Met erkende metaaldetectoristen wordt bedoeld alle natuurlijke personen die werden aangeduid als erkende metaaldetectorist conform art. 3.6.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.

² Zie artikels 3.6.6, 3.6.8 en 3.6.10 van het Onroerendgoedsbesluit van 16 mei 2014.

³ Zie artikel 3.6.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Het agentschap Onroerend Erfgoed dankt de respondenten voor hun deelname.

2.1 OPMAAK

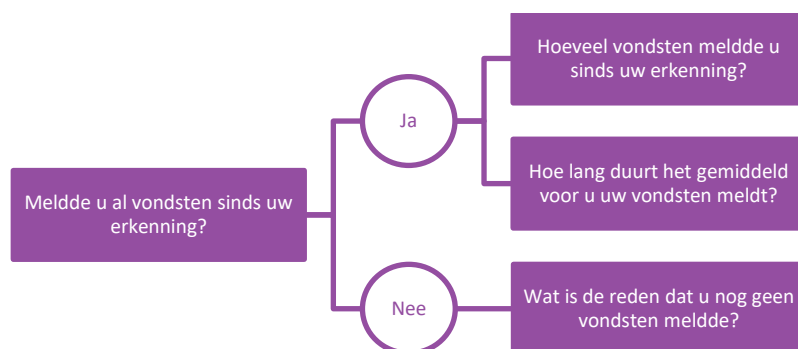
Om een voldoende hoge respons te garanderen, was het belangrijk de bevraging kort en gebruiksvriendelijk te houden en de vragen maximaal af te stemmen op de doelgroep. Het aantal hoofdvragen werd beperkt tot tien om de duurtijd te beperken. Bij vragen waar verdere duiding wenselijk was, werden op basis van het gegeven antwoord doorverwezen naar bijvragen. De respondent kreeg de optie om de bevraging gedeeltelijk in te vullen en nadien verder te zetten. Dit vergrootte het gebruiksgemak maar liet ook toe dat niet alle respondenten de bevraging volledig invulden. De vragen peilen enkel naar algemene tendensen en werden in functie daarvan opgesteld. Zowel om die reden als omwille van mogelijke gevoeligheden inzake privacy (zie onder) werd ervoor geopteerd geen identificatievragen te voorzien.

De definitieve vragenreeks is opgebouwd volgens een boomstructuur waarbij verschillende vragen zijn gegroepeerd naargelang thema. Een eerste reeks vragen peilt naar het *zoekgedrag* (fig. 1), met name de frequentie, aard en actieradius van de activiteiten. Het hoofddoel hiervan is om zicht te krijgen op het aandeel erkende metaaldetectoristen dat actief gebruik maakt van hun erkenning en om de mobiliteit van erkende metaaldetectoristen in te schatten.

Figuur 1: vraagstructuur thema *zoekgedrag*

Het tweede thema betreft het *meldingsgedrag* en onderzoekt voornamelijk hoe het aantal meldingen kan worden begrepen door te kijken naar hoe het aandeel meldingen zich verhoudt tot het aantal actieve erkende metaaldetectoristen en wat de gemiddelde termijn is waarbinnen gemeld wordt (fig. 2).

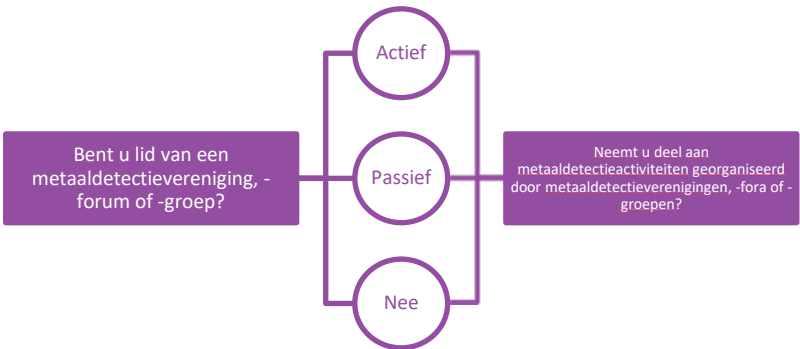

Figuur 2: vraagstructuur thema *meldingsgedrag*

Naast het vergaren van informatie over de door de onroerendergoedregelgeving verplichte handelingen wordt ook gekeken naar het *organisatieniveau* binnen de groep erkende metaaldetectoristen (fig. 3). Meer bepaald onderzoekt dit thema in hoeverre de bestaande

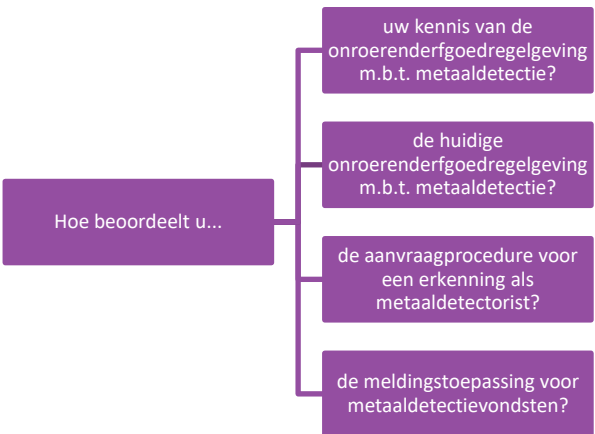

verenigingen het geheel van erkende metaaldetectoristen (kunnen) bereiken. Ook bekijkt de bevraging of een dergelijk lidmaatschap een actief engagement inhoudt, dan wel of dit eerder pro forma wordt ingevuld.

Figuur 3: Vraagstructuur thema *organisatieniveau*

De algemene tevredenheid van de erkende metaaldetectoristen over de onroerenderfgoedregelgeving en de contactmomenten met het agentschap Onroerend Erfgoed tijdens de erkenningsprocedure en het melden van vondsten vormen samen het thema *tevredenheid* (fig. 4). De doelstelling van dit thema is om te kijken hoe de erkende metaaldetectoristen de onroerenderfgoedregelgeving (met betrekking tot metaaldetectie) inschatten en hoe ze de contacten met het agentschap Onroerend Erfgoed in het kader van hun erkenning ervaren.

Figuur 4: Vraagstructuur thema *tevredenheid*

Ten slotte peilt de bevraging naar de vraag naar een gedragen *vertegenwoordiging* die de belangen van de erkende metaaldetectoristen kan behartigen bij overheden, instituten, middenveldorganisaties of de vertegenwoordigende organisaties van andere actoren.

De bevraging wordt afgesloten met een open veld waar de respondenten eventuele *suggesties* of opmerkingen kunnen meegeven.

2.2 PRIVACY

In het verleden was er vaak bezorgdheid binnen de grotendeels uit amateurs en hobbyisten bestaande groep erkende metaaldetectoristen over het aanleveren en gebruik van hun persoonsgegevens. Hoewel het Vlaams personeelsstatuut duidelijke waarborgen biedt over hoe wordt omgegaan met privacygevoelige informatie, werd bij de opmaak van de bevraging bijkomende aandacht besteedt aan de bescherming van de privacy.⁶ Zo werden een aantal algemene identificatievragen (geslacht, leeftijdscategorie, opleidingsniveau, loopbaanstatus, enz.) geweerd uit de bevraging. Hoewel hierdoor geen verdere verfijning van de resultaten mogelijk is op basis van persoonsgebonden omstandigheden biedt dit ook het voordeel dat elke mogelijke perceptie van het indirecte identificeren van respondenten achterwege blijft. Er werd ook gebruik gemaakt van de optie die SurveyMonkey biedt om de resultaten anoniem te verzamelen. Hierdoor wordt alle informatie over respondenten (inclusief e-mailadres en IP-adres) geweerd bij het registreren van de antwoorden. Overigens peilt de bevraging naar overzichtsdata en zou het verzamelen van individuele data geen enkele meerwaarde bieden.

Behalve bij de opmaak van de bevraging werd ook in de communicatie rekening gehouden met privacy. Gezien de grote hoeveelheid erkende metaaldetectoristen die moest worden gecontacteerd, was een directe mailing vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed niet wenselijk omdat de spamfilters van de grotendeels commerciële doelservers het bericht met de uitnodiging tot deelname zouden weren (of automatisch archiveren in een spamfolder). Het versturen in vele kleinere bundels van enkele tientallen geadresseerden was organisatorisch niet haalbaar en weinig efficiënt. Dit werd opgelost door gebruik van MailChimp, een online mailprogramma dat door het agentschap Onroerend Erfgoed wordt gebruikt bij mailcommunicatie naar grote aantallen bestemmingen. Hoewel MailChimp de aangeschreven mailadressen bijhoudt (om bijvoorbeeld toe te laten dat herinneringsmails worden verstuurd), fungeert het enkel als doorgeefluik.

Het niet registreren van identificatie- of locatiegegevens van de respondenten had als nadeel dat derden aan wie de link werd doorgegeven de bevraging ook konden invullen.

3 RESULTATEN

Vooraleer over te gaan tot de behandeling van de resultaten wordt kort de responsgraad besproken. Nadien volgt het overzicht met de vragen(reeksen) geschikt per thema, achtereenvolgens zijn dat *zoekgedrag*, *meldingsgedrag*, *organisatieniveau*, *tevredenheid*, *vertegenwoordiging* en *suggesties*. Bij de resultaten worden enkel geldige deelnames in rekening genomen. Antwoordenreeksen ingegeven door testpersonen worden in mindering genomen. In enkele gevallen is het duidelijk uit het vrije suggestieveld dat een reeks behoort tot een niet-erkende metaaldetectorist. In dergelijke gevallen voorziet SurveyMonkey de mogelijkheid om automatisch de antwoorden gelinkt aan een individuele deelname te verwijderen.

⁶ Zie Vlaams personeelsstatuut (op het moment van de bevraging de *gecoördineerde versie na wijzigingsbesluit van 22 september 2017*), artikel II 2, §1.

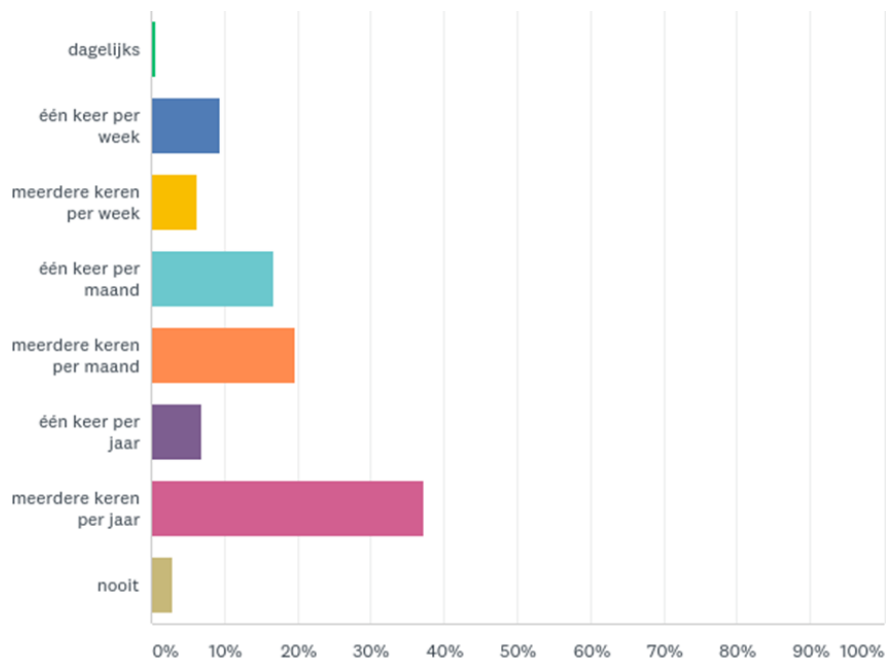
3.1 RESPONS

Er waren 505 geldige deelnames, waarvan 422 voltooide deelnames. Dit is ruim boven de drempel van 304 respondenten die was vereist om de vooropgestelde parameters te bereiken (i.e. 5% foutenmarge en 95% betrouwbaarheid). De enige uitzondering hierop vormt vraag 4c (zie onder) waarbij het aantal respondenten 169 bedroeg en de foutenmarge bij 95% betrouwbaarheid daalde tot 7,1 %. Het aantal respondenten dat de bevraging voltooid heeft, bedraagt 29% van het totaal. Hoewel niet kan worden uitgesloten dat ook niet-erkende individuen via een doorgegeven link de bevraging ongeoorloofd invulden, zijn er geen aanwijzingen dat dit het eindresultaat heeft beïnvloed.

3.2 ZOEKGEDRAG

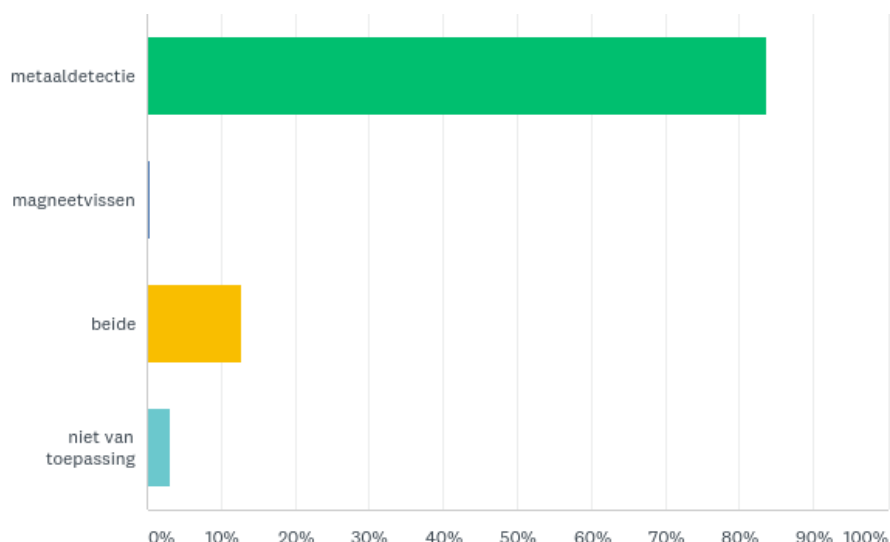
Bij het onderzoeken van de zoekgedrag van de erkende metaaldetectoristen werden achtereenvolgens de frequentie, type en actieradius van de detectieactiviteiten bevroegd.

De vraag over zoekfrequentie werd bij alle 505 geldige deelnames ingevuld (fig. 5). De meeste respondenten (37,28%) geven aan minstens *meerdere keren per jaar* actief te zijn, gevolgd door degenen die *meerdere keren per maand* (19,72%) of *één keer per maand* (16,77%) gaan detecteren. Minder vaak voorkomend zijn de meer hoogfrequente activiteitenpatronen zoals *één keer per week* (9,47%), *meerdere keren per week* (6,31%) of *dagelijks* (0,59%) enerzijds en uiterst laagfrequente activiteitenpatronen zoals *één keer per jaar* (6,90%) en *nooit* (2,96%).

Figuur 5: Staafdiagram met antwoordfrequenties uitgedrukt in percentage op vraag 1 “Hoe vaak gaat u detecteren?”

Er zijn een aantal factoren die bepalend zijn voor de zoekfrequentie. Metaaldetectie vormt hoofdzakelijk een (neven)activiteit binnen de niet-georganiseerde vrijetijdsbesteding waardoor de algemene frequentie erg variabel zal zijn en zelden erg hoog. Bovendien kan het specifieke interesseveld invloed uitoefenen op zoekgedrag en -frequentie. Hoewel veel erkende metaaldetectoren generalisten zijn en zich niet beperken tot een specifieke vondstencategorie, specialiseren sommigen zich in bepaalde vondstentypes en -contexten (bijv. militaria, moderne valuta, archeologische vliegtuigwrakken, etc.) of specifieke terreintypes (bijv. akkers, weiden, festivalterreinen, stranden, parken, etc.). Zo hebben strandzoekers bijvoorbeeld potentieel onbeperkte terreintoegankelijkheid maar wordt de mate van succes grotendeels bepaald door het toeristische seizoen.⁷ Anderzijds is de toegankelijkheid van velden dan weer beperkter door het seizoensgebonden omstandigheden (bijv. beweiding, bezaaiing, beplanting, bemesting, vorst, uitdroging, drassigheid).

Figuur 6: Staafdiagram met antwoordfrequenties uitgedrukt in percentage op vraag 2 "aan welke metaaldetectieactiviteit doet u?"

De tweede vraag peilde naar het type van activiteit en werd beantwoord door 502 geldige respondenten (fig. 6). *Metaaldetectie* (waaronder voor deze bevraging metaaldetectie met elektronisch handtoestel wordt verstaan) is de meest gebruikelijke (83,73%) werkwijze.⁸ Magneetvissen komt eerder zelden voor en blijkt als activiteit vaak in combinatie voor te komen met metaaldetectie met elektronisch handtoestel (12,7%)

⁷ Voor metaaldetectie op het strand is een aanduiding tot erkende metaaldetectorist in principe niet nodig.

⁸ De code van goede praktijk (hoofdstuk 3, 91° p. 20) definieert een metaaldetector als *toestel voor het opsporen van voorwerpen met een metalen component door middel van het induceren en meten van een elektromagnetisch veld, of toestel voor het onttrekken van voorwerpen met een metalen component uit hun vondstlocatie door middel van hun al dan niet permanente magnetische eigenschappen* en maakt bijgevolg wettelijk geen expliciet onderscheid tussen de elektronische handdetector en een vismagneet.

De derde en laatste vraag binnen het thema zoekgedrag onderzocht het gebied waarbinnen de erkende metaaldetectoristen aan metaaldetectieactiviteiten doen en werd beantwoord door 491 respondenten. De vraag is samengesteld uit twee deelvragen die respectievelijk naar de vaakst voorkomende actieradius en de maximale actieradius peilen.

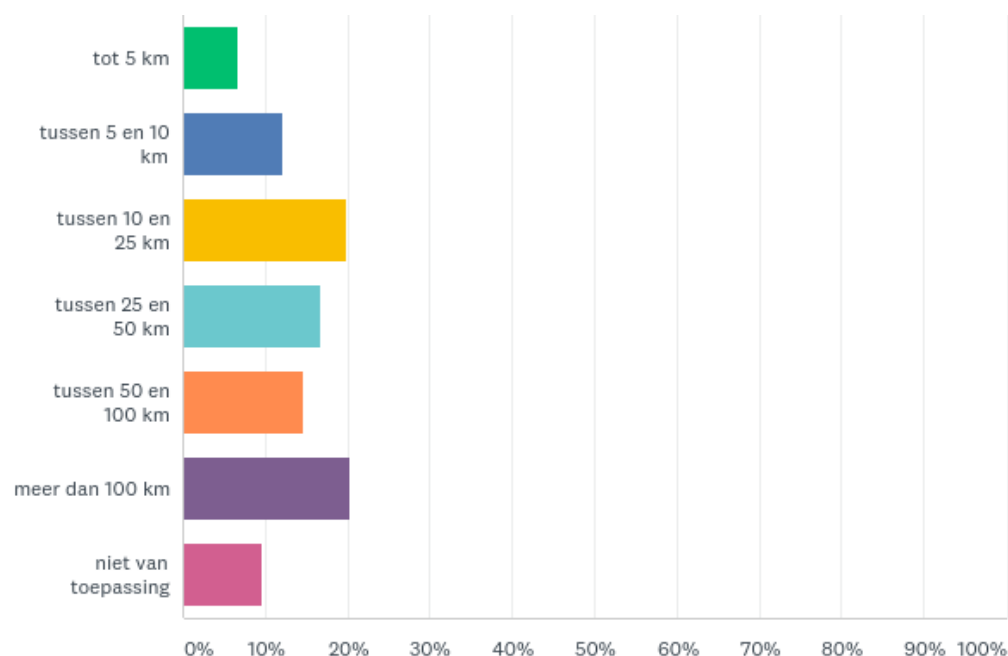
A horizontal bar chart showing the percentage of respondents for different distance categories from the nearest water body. The x-axis represents the percentage from 0% to 100% in 10% increments. The y-axis lists the distance categories. The bars are colored as follows: green for 'tot 5 km', blue for 'tussen 5 en 10 km', yellow for 'tussen 10 en 25 km', light blue for 'tussen 25 en 50 km', orange for 'tussen 50 en 100 km', purple for 'meer dan 100 km', and pink for 'niet van toepassing'.

Distance Category	Percentage
tot 5 km	16%
tussen 5 en 10 km	28%
tussen 10 en 25 km	21%
tussen 25 en 50 km	13%
tussen 50 en 100 km	7%
meer dan 100 km	6%
niet van toepassing	7%

Opvallend is dat de frequentie rechtsscheef verdeeld is met een piek op *tussen de vijf en de tien kilometer* in plaats van exponentieel af te nemen in functie van afstand. Mogelijk speelt hier een drempeleffect veroorzaakt door de grotere woonkernen waarbij een relatief groter aandeel respondenten over een relatief kleiner aantal geschikte terreinen beschikt binnen een straal van vijf kilometer. Een tweede vaststelling is dat detectieactiviteiten het vaakst plaatsvinden binnen een straal van 25

2018 Bevraging erkende metaaldetectoristen 2018 pagina 13 van 24

Als maximale afstand vanaf het domicilie waarbinnen de respondenten aan metaaldetectie doen (fig. 8), selecteert een vijfde van de respondenten (20,28%) *meer dan 100 kilometer*. Een groep van vergelijkbare grootte (19,88%) geeft aan maximum *tussen tien en 25 kilometer* actief te zijn. Op enige afstand daarvan volgen met korte intervallen op elkaar *tussen 25 en 50 kilometer* (16,84%), *tussen 50 en 100 kilometer* (14,60%) en *tussen vijf en tien kilometer* (12,17%). Een klein aandeel respondenten detecteert maximaal slechts *tot vijf kilometer* van hun domicilie (6,69%). Een groep van 9,53% koos voor de optie *niet van toepassing*.

In tegenstelling tot de frequentieverdeling bij de voorgaande vraag, is de antwoordfrequentie hier bimodaal verdeeld met pieken op *tussen tien en 25 kilometer* en op *meer dan 100 kilometer*. Deze verdeling suggereert dat er twee groepen te onderscheiden zijn: een eerste groep met normale verdeling en een tweede piek die linksscheef is verdeeld. Die laatste groep omvat mogelijk de actievere erkende metaaldetectorist die bereid is grotere afstanden af te leggen voor het uitoefenen van de hobby.

Het is niet helemaal duidelijk waarom het aantal respondenten dat *niet van toepassing* aanduidde hier groter is dan bij de vorige vraag, maar mogelijk gaat het naast respondenten met een buitenlands domicilie ook om erkende metaaldetectoristen die

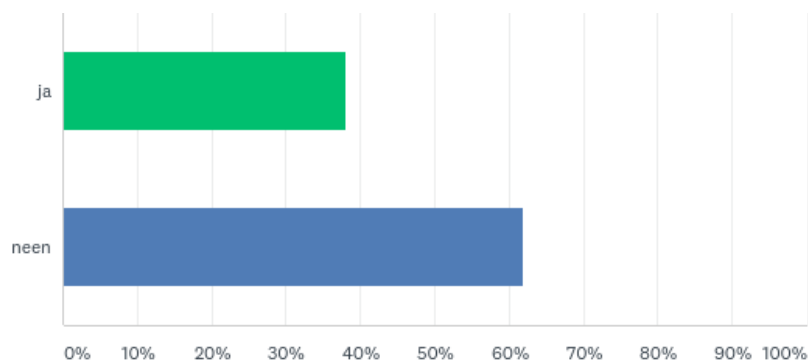
geen maximum actieradius hanteren maar niet de optie *meer dan 100 kilometer* hebben geselecteerd.

3.3 MELDINGSGEDRAG

Voor het meldingsgedrag van de erkende metaaldetectoristen werd in eerste instantie gekeken of de respondenten ooit al metaaldetectievondsten gemeld hadden. Bij een positief antwoord werd bijkomend gepeild naar enerzijds het aantal gedane meldingen en anderzijds de gemiddelde duurtijd die de respondent nodig heeft om een vondst te melden. Bij een negatief antwoord op het eerste luik van de vraag, werd gevraagd waarom de respondent nog nooit vondsten meldde.

Bij de bevragingsofbouw in SurveyMonkey deed zich een fout voor waardoor ook mensen die positief op de eerste vraag hadden geantwoord alsnog de laatste vraag kregen voorgeschoteld.

Een totaal van 480 respondenten antwoordde op de vraag of ze ooit al gemeld hadden. Het merendeel (61,83%) van de erkende metaaldetectoristen die de vraag invulden, meldde nog nooit een vondst. Meer dan een derde onder hen (38,17%) deed dat al wel (fig. 9).

Figuur 9: Staafdiagram met antwoordfrequenties uitgedrukt in percentage op vraag 4a "Meldde u al vondsten sinds uw erkenning?"

Het aantal respondenten dat al vondsten meldde, vormt dus duidelijk een minderheid. Het onderzoek naar mogelijke redenen hiervoor komen verder aan bod (vraag 4d).

Respondenten die positief antwoordden op de vraag of ze ooit al een vondst meldden, kregen vervolgens vraag 4b "Hoeveel vondsten meldde u al sinds uw erkenning?" Belangrijk om op te merken, is dat vragenketen 4b en 4c (zie onder) opmerkelijk vaak werd overgeslagen (338 keer) en slechts 167 keer werd beantwoord. De lage responsgraad bij deze vraag onderscheidt zich van de rest van de bevraging dan ook door de relatief hogere foutenmarge (7% ipv de vooropgestelde 5% bij een betrouwbaarheid van 95%). Bovendien blijkt uit de antwoorden ook dat de vraag door sommige respondenten onzorgvuldig of opzettelijk fout werd ingevuld. Van de 167

De meeste respondenten meldden één tot vijf metaaldetectievondsten sinds hun erkenning (63,12%), gevolgd door een groep die tussen zes en tien vondsten meldde (14,18%), de groep met 11 tot 20 vondstmeldingen (11,35%) en de groep met 21 of meer vondstmeldingen (11,35%) (tab. 1). Logischerwijze bestaat er een omgekeerde correlatie tussen het aantal meldingen en het aantal respondenten: hoe lager het gekozen meldingsaantal, hoe hoger het aantal respondenten. Zo bedraagt de groep die één of twee meldingen deed bijvoorbeeld 39,72% en de groep die meer dan 50 meldingen deed maar 2,83%. Dit resultaat strookt met de eerdere bevinding dat laagfrequent zoekgedrag overheerst (zie sectie 3.2).

Aantal meldingen metaaldetectievondsten	Proportie respondenten
1-5	63,12%
6-10	14,18%
11-20	11,35%
> 21	11,35%

Tabel 1: Tabel met antwoorden gegroepeerd en uitgedrukt in percentage op vraag 4b "Hoeveel vondsten meldde u sinds uw erkenning?"

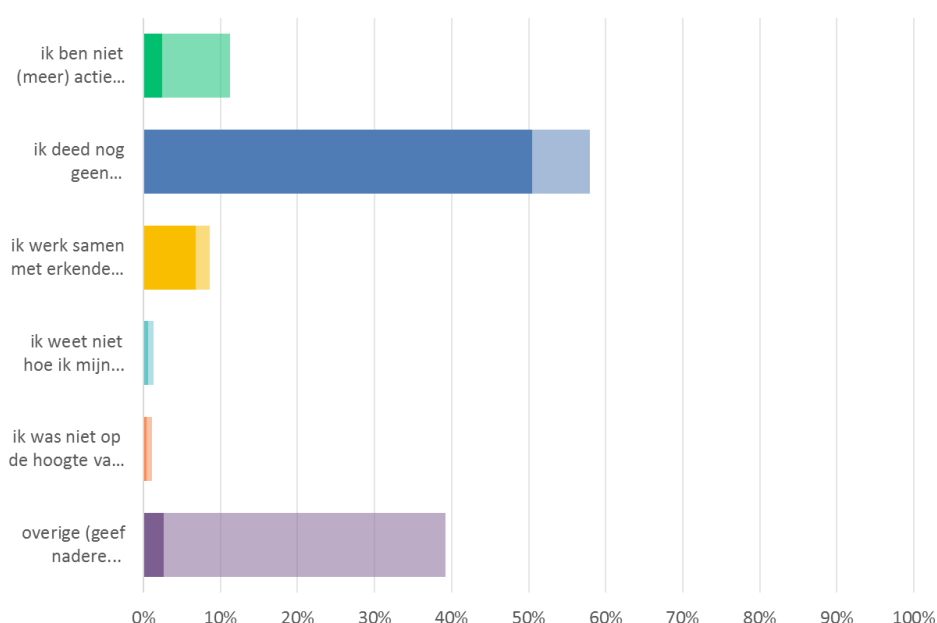
Vraag 4c onderzocht de termijn waarbinnen de vondsten gemeld worden. Van de respondenten die al vondsten meldden (fig. 10), wacht de met voorsprong grootste groep respondenten gemiddeld *niet langer dan een paar dagen* (35,50%) met melden. Andere opties volgen op enige afstand maar vertonen onderling weinig verschil met in aflopende volgorde respondenten die respectievelijk *niet langer dan een week* (14,20%), *niet langer dan een dag* (13,02%) of *niet langer dan een paar weken* (12,43%) wachten. Respondenten die er gemiddeld *niet langer dan een maand* over doen om te melden, vormen met 6,51% de kleinste groep. Eén op de tien erkende metaaldetectoristen doet over een melding gemiddeld wel *langer dan een maand* en vormt daarmee de op één na grootste groep (10,06%). Bijna één op de twaalf respondenten (8,28%) achtte deze vraag *niet van toepassing*.

⁹ Zo vulden 17 respondenten “0” in als antwoord, hoewel ze in dat geval “neen” hadden moeten antwoorden bij de vraag 4a. Daarnaast vulden tien respondenten een aantal van 100 of meer, hoewel uit de Centraal Archeologische Inventaris blijkt dat slechts drie metaaldetectoristen ooit 100 of meer vondsten meldden. Mogelijk speelt de vraagstelling hier een rol en vulden sommige respondenten het aantal *objecten* per gemelde metaaldetectievondst ipv het aantal gemelde *vondsten*.

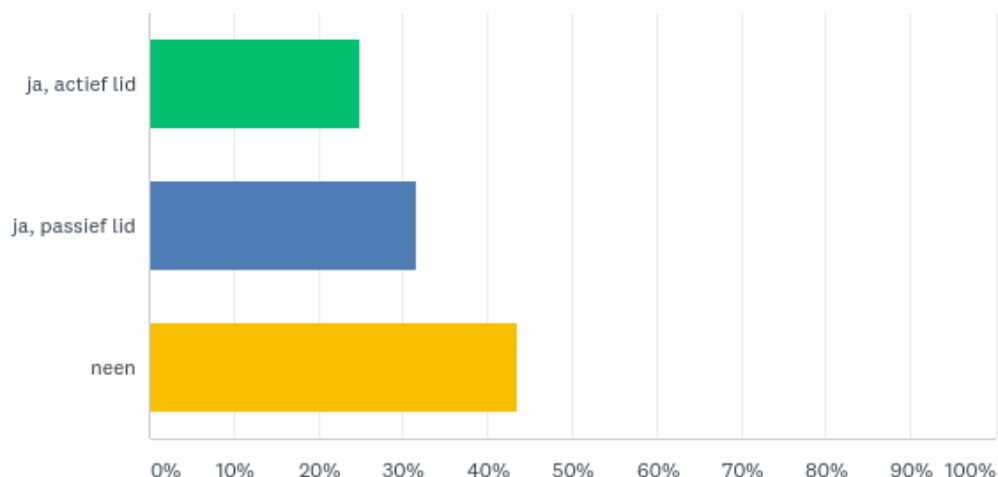

Uit de antwoorden die bij de optie *overige (geef verdere toelichting)* werden gegeven in het invulveld blijkt dat 44,63% de vraag onterecht kreeg, 22,60% nog niet of niet meer actief is, 18,64% geen meldingsplichtige vondsten deed, voor 4,52% de melding via het archeologisch traject verliep en dat voor 1,69% een andere erkende metaaldetectorist de meldingen deed. Verder geven de antwoorden aan dat 1,69% niet op de hoogte was van de meldingsplicht, had 1,12% door omstandigheden nog niet kunnen melden en weigert één respondent te melden om principiële redenen. Ten slotte vulde 4,52% “niet van toepassing”, nietszeggende antwoorden of simpelweg niets in waarbij het mogelijk is dat respondenten die “niet van toepassing” invulden dit mogelijk ook deden omdat ze de vraag onterecht kregen.

Het merendeel van de antwoorden die bij *overige (geef verdere toelichting)* werden ingegeven, kan men onderbrengen bij de andere antwoordcategorieën van vraag 4d. Indien we deze berekening toepassen, dan stijgt het percentage respondenten dat *ik deed nog geen meldingsplichtige vondsten* antwoordde van 50,44% naar 57,93%, het percentage dat *ik ben niet (meer) actief als metaaldetectorist* selecteerde van 2,41% naar 11,23% en het percentage dat *ik werk samen met erkende archeologen, mijn vondsten worden verwerkt in de rapportage* koos van 6,80% naar 8,59%. Het aandeel respondenten dat antwoordde *ik weet niet hoe ik metaaldetectievondsten moet melden* stijgt van 0,66% naar 1,32% en *ik was niet op de hoogte van de meldingsplicht* van 0,44% naar 1,10%. Het aantal overblijvende respondenten dat nog geen vondsten meldde en *overige (geef verdere toelichting)* aanduidde, daalt bijgevolg van 39,25% naar 2,68%.

3.4 ORGANISATION NIVEAU

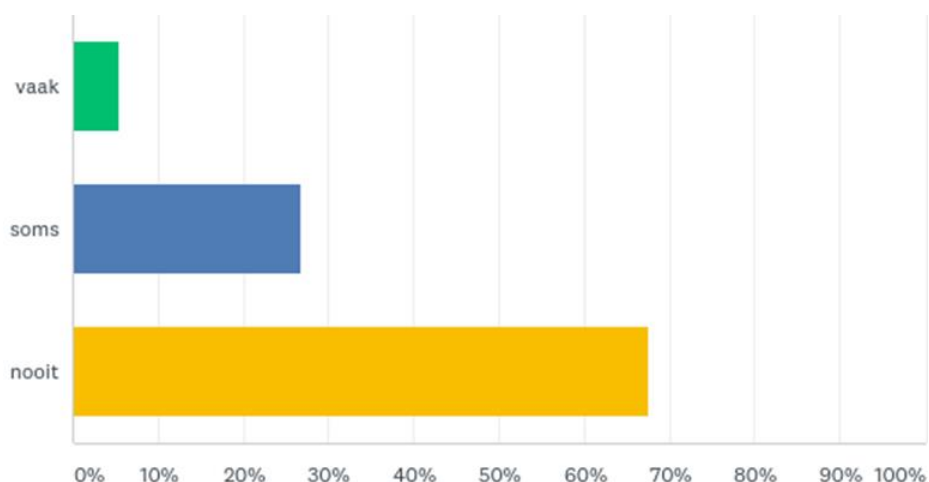
uitzonderlijk is lidmaatschap van *vier* (6,69%), *vijf* (6,30%) of *meer dan vijf* (5,51%) metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen (tab. 2).

Aantal metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen	Proportie respondenten
1	40,94%
2	30,31%
3	10,24%
4	6,69%
5	6,30%
>5	5,51%

Tabel 2: Tabel met antwoorden gegroepeerd en uitgedrukt in percentage op vraag 5b "Van hoeveel metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen bent u lid?"

Het aandeel respondenten dat lid is van slechts één vereniging, forum of groep is ongeveer even groot als het aandeel dat lid is van twee of drie verenigingen. De bestaande verenigingen worden logischerwijze deels complementair en deels overlappend gebruikt. De respondenten die lid zijn van vier of meer verenigingen vormen de kleine kern van (zeer) actieve erkende metaaldetectoristen.

Een tweede vraag onderzocht de deelname van erkende metaaldetectoristen aan activiteiten of evenementen rond metaaldetectie georganiseerd door metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen. Uit de 452 geldige antwoorden blijkt dat twee derde (67,62%) van de respondenten *nooit* deelneemt aan dergelijke activiteiten, 28,87% doet dat *soms* en een kleine (5,51%) maar actieve groep *vaak* (fig. 13).

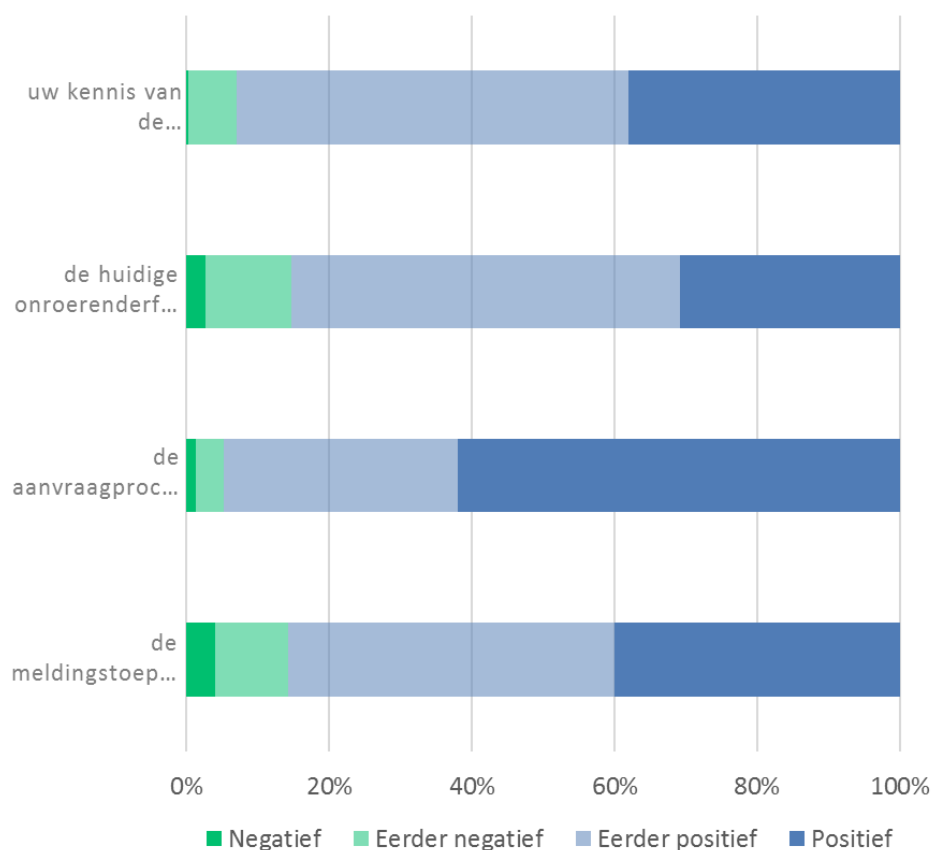
Figuur 13: Staafdiagram met antwoordfrequenties uitgedrukt in percentage op vraag 6 “Neemt u deel aan metaaldetectieactiviteiten georganiseerd door metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen?”

Deze verdeling brengt verdere nuance aan bij de resultaten van vraag 5 en wijst aan dat metaaldetectieverenigingen er gedeeltelijk in slagen om de respondenten minstens af en toe te mobiliseren, meer dus dan het aantal actieve leden (zie boven). Ook dit resultaat past binnen het beeld van een gemiddeld laagfrequent actieve erkende metaaldetectorist. De mate van bereidwilligheid van erkende metaaldetectoristen om deel te nemen aan dit soort activiteiten kan relevante informatie zijn voor het uitdenken van initiatieven met hen als doelpubliek.

3.5 TEVREDENHEID

De tevredenheid van de erkende metaaldetectoristen werd gemeten door ze vier aspecten te laten beoordelen op een schaal van met als antwoordopties *negatief*, *eerder negatief*, *eerder positief* of *positief*: hun kennis van de onroerenderfgoedregelgeving, tevredenheid over de onroerenderfgoedregelgeving, de tevredenheid over de aanvraagprocedure voor een aanduiding als erkend metaaldetectorist en de tevredenheid over de meldingstoepassing.¹¹

Een totaal van 440 respondenten beantwoordden vraag 7 (fig. 14). Voor het eerste aspect, dat naar de kennis van de onroerenderfgoedregelgeving met betrekking tot metaaldetectie peilde, beoordeelde 54,98% van de respondenten hun kennis als *eerder positief* en 38,01% als *positief*, terwijl 6,79% dit als *eerder negatief* en 0,23% als *negatief* beschouwde. De huidige onroerenderfgoedregelgeving met betrekking tot metaaldetectie ervaart 54,52% van de erkende metaaldetectoristen als *eerder positief*, 30,77% als *positief*, 11,99% als *eerder negatief* en 2,71% als *negatief*.

Figuur 14: Staafdiagram met antwoordfrequenties uitgedrukt in percentage op vraag 7 “Hoe beoordeelt u...” met achtereenvolgens deelaspecten “uw kennis van de onroerenderfgoedregelgeving met betrekking tot metaaldetectie?”, “de huidige onroerenderfgoedregelgeving met betrekking tot metaaldetectie?”, “de aanvraagprocedure voor een erkenning als metaaldetectorist?” en “de meldingstoepassing voor metaaldetectievondsten?”

¹¹ Met *meldingstoepassing* wordt de vorige versie van de meldingstoepassing voor metaaldetectievondsten bedoeld die in gebruik was tot 3 april 2018.

Keuzemogelijkheid	Proportie respondenten
0 (onnodig)	8,90%
1	5,71%
2	15,30%
3	29,68%
4	19,18%
5 (hoognodig)	21,23%

Tabel 3: Tabel met antwoorden per keuzemogelijkheid en uitgedrukt in percentage op vraag 9 "In hoeverre is er nood aan een overkoepelende organisatie die de belangen van de metaaldetectoristen kan behartigen bij andere organisaties en overheidsinstellingen?"

Dit resultaat geeft aan dat de meerderheid van de respondenten wel degelijk de noodzaak inziet van een representatieve vertegenwoordiging die hun belangen kan behartigen. Een ruime meerderheid (70,09%) koos immers voor één van de drie positieve opties. De grote concentratie rond het midden wijst er ook op dat veel respondenten niet uitgesproken vóór of tegen een representatieve vertegenwoordiging zijn, al is het aandeel groter aan de zijde die een vertegenwoordiging nodig acht. Er lijkt dus een zeker draagvlak te zijn voor een representatieve vertegenwoordiging van de erkende metaaldetectoristen.

3.7 SUGGESTIES

De bevraging sloot af met een vrij veld waarin de respondenten suggesties mochten voorstellen. Er waren 232 geldige reacties die worden gegroepeerd per thema.

De meest vermelde suggesties hadden betrekking op de meldingstoepassing (14,66%) met vooral vragen om het bijvoegen van afbeeldingen mogelijk te maken, een overzicht van de eigen meldingen toe te laten, automatische bevestigingsmails te verzenden en een app te ontwikkelen die meteen de geografische coördinaten en foto registreert. Intussen lanceerde het agentschap een vernieuwde meldingstoepassing die deels tegemoet komt aan deze voorstellen.

Het tweede meest voorkomende onderwerp was communicatie en informatie (13,36%) met de meermaals geopperde suggestie om een nieuwsbrief of zelfs aparte website te voorzien met onder andere aandacht voor de meest markante vondsten, wijzigingen aan de regelgeving en een vereenvoudigd overzicht van de regels waaraan erkende metaaldetectoristen zich dienen te houden. Een gerelateerd voorstel is om informatiebrochures te voorzien bij detectorverkopers en – verhuurders.

Op enige afstand volgt de roep om vrijwilligerswerk toe te laten en meer samenwerking met erkende archeologen en overheden (5,60%) te promoten, de suggestie om een register of kaart met vondsten en vondstlocaties beschikbaar te stellen (5,17%), al dan niet gecombineerd met een overzicht van locaties waar niet gezocht mag worden en een vraag om een centraal determinatiepunt te voorzien, feedback te leveren over wat verder met vondstgegevens (en desgevallend) vindplaats gebeurt en om initiatieven te ondernemen om de metaaldetectievondsten lokaal te ontsluiten (4,74%).

slaagkanspercentage voor meldingsplichtige vondsten en vindt bijkomende bevestiging in de afname van het aantal personen in functie van een toenemend aantal meldingen. Die vondsten meldt de gemiddelde erkende metaaldetectorist wel binnen de paar dagen.

De erkende metaaldetectorist is vooral actief binnen een straal van niet meer dan 25 km buiten het thuisadres. Dat is gewoonlijk ook meteen de maximumafstand hoewel een afstand van meer dan 100 km daarbij ook kan. De erkende metaaldetectorist is eerder passief lid van een of twee metaaldetectieverenigingen, -fora of -groepen en neemt nooit deel aan metaaldetectie-events. Erkende metaaldetectoristen opereren dus vooral als onafhankelijke opererende individuen of in losse verbanden.

Ondanks de beperkte onderlinge organisatie is de erkende metaaldetectorist een voorzichtige voorstander van een representatieve actorvertegenwoordiging die de belangen van de sector kan behartigen bij overheden, instellingen en andere actorvertegenwoordigingen.

De erkende metaaldetectorist schat zijn of haar kennis en tevredenheid over de onroerenderfgoedregelgeving positief in. Ook over (de toenmalige versie van) de meldingstoepassing voor metaaldetectievondsten en de erkenningsprocedure is de erkende metaaldetectorist eerder tevreden.

De resultaten plaatsen het lage aantal vondstmeldingen in perspectief. De gemiddeld lage zoekfrequentie verder versterkt door het lage slaagkanspercentage voor meldingsplichtige vondsten kan een verklaring zijn voor het lage aantal meldingen in vergelijking met het aantal erkenningen. De tevredenheid van de erkende metaaldetectoristen over de onroerenderfgoedregulering en de toepassing voor vondstmeldingen lijkt te suggereren dat er van moed- of onwil weinig sprake is terwijl de positieve inschatting van de eigen kennis over de regulering impliceert dat onwetendheid over de meldingsplicht ook geen bepalende factor is.

Een derde vaststelling is dat erkende metaaldetectoristen voornamelijk intergemeentelijk en frequent interprovinciaal actief zijn. Dit betekent dat domiciliegegevens vrijwel nutteloos zijn als basis om beleidsmaatregelen uit te bouwen gericht op metaaldetectie.

Het is opvallend dat de erkende metaaldetectoristen eerder positief staan tegenover de regelgeving en het agentschap Onroerend Erfgoed. Dit weerlegt enerzijds de soms negatieve maar erg vocale teneur die in de sociale media wordt gevoerd (overigens gedeeltelijk door niet-erkende metaaldetectoristen), overstemt onterecht een meerderheid van tevreden metaaldetectoristen. Anderzijds kan de huidige verstandhouding enkel verbeteren of standhouden door een dialoog te onderhouden met de erkende metaaldetectoristen. In de huidige situatie bestaat de sector uit duizenden individuen waarvan honderden lid zijn van (meerdere) hoofdzakelijk feitelijke verenigingen. De meest aangewezen manier om dit te doen, is de oprichting van een representatieve actorvertegenwoordiging die namens de erkende metaaldetectoristen kan spreken.

Afgezien van de tevredenheid met de huidige regelgeving en het agentschap Onroerend Erfgoed geven de meeste respondenten aan dat de meldingstoepassing voor metaaldetectievondsten aan verbetering toe is. Deze toepassing werd intussen aangepast om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de gebruikers.

Ten slotte werd deze bevraging enkel een succes dankzij de honderden erkende metaaldetectoristen die de tijd en moeite hebben genomen om deze in te vullen. Het toont de betrokkenheid van de erkende metaaldetectorist als actor.